

ÎNCHEIERE

11 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursurilor declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Barbăneagră împotriva Societății pe Acțiuni „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor cu privire la încasarea sumei, dobânzii de întârziere și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru și a fost menținută hotărârea din 06 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La data de 26 octombrie 2015 Iulia Barbăneagră a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare și Ministerului Finanțelor cu privire la încasarea sumei, dobânzii de întârziere și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 25 aprilie 1992 a depus la SA „Banca de Economii”, filiala nr. 6705/068, la contul nr. 12822, suma de 4 000 de ruble, iar la momentul depunerii la depozit bancar a sumei date echivalentul acesteia constituia suma de 6 879,94 de dolari SUA.

A menționat că, la data de 29 noiembrie 1993 în Republica Moldova a fost introdusă moneda națională - leul, iar la data de 12 decembrie 2002 Parlamentul a adoptat Legea privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii nr. 1530 din 12 decembrie 2002, limitând sfera de acțiune la depunerile bănești făcute la „Banca de Economii” SA pînă la data de 02 ianuarie 1992.

A susținut că, situația depunerilor bănești făcute în ruble, cuprinsă în perioada dintre 03 ianuarie 1992 și 28 noiembrie 1993 nu a fost reglementată de către legiuitor,

motiv pentru care aceasta consideră posibilă aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul civil, ce se referă la analogia Legii și indexarea corespunzătoare a sumei de 4 000 de ruble, conform formulei prevăzute în art. 2 al Legii privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii nr. 1530 din 12 decembrie 2002, potrivit căreia, în urma indexării sumei de 4 000 de ruble la momentul dat aceasta constituie suma de 2 200 de lei.

A afirmat că, reieșind din prevederile art. 585 din Codul civil, rezultă că în cazul în care o obligație este purtătoare de dobândă, iar Legea nu o prevede, aceasta este egală cu rata de bază stabilită de Banca Națională a Moldovei și, astfel, pentru perioada cuprinsă între anii 1994 și 2015, dobânda constituie suma de 100 848 de lei.

A relevat că, în urma imposibilității de a beneficia de banii depuși la SA „Banca de Economii” i-a fost cauzat un prejudiciu moral major determinat de imposibilitatea de a beneficia de depunerile bănești, datorită faptului că Guvernul și Banca Națională a Moldovei nu au îndeplinit cerințele expuse în Hotărârea Parlamentului nr. 201 din 29 iulie 1994 privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor, prin care se instituia obligația Guvernului Republicii Moldova și a Băncii Naționale a Moldovei de a înainta propuneri privind modul de indexare a celorlalte depuneri ale populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei, iar în urma neîndeplinirii obligației date au fost cauzate un șir de prejudicii, precum condiționarea încălcării dreptului de proprietate al cetățenilor, discriminarea pensionarilor, violarea principiului securității raporturilor juridice.

A mai relevat că, pretenția privind repararea prejudiciului moral se bazează pe faptul că suma de 4 000 de ruble a fost obținută în urma vânzării casei părintești și a 50 de ari de pământ, iar inacțiunea SA „Băncii de Economii” constituie, astfel, o expropriere, deoarece statul nu și-a onorat obligația de a păstra suma și de a plăti dobânda corespunzătoare.

A solicitat încasarea din contul SA „Băncii de Economii” și al Ministerului Finanțelor suma de 318 771,65 de lei, inclusiv 218 771,65 de lei, cu titlu de echivalent a sumei depuse la depozitul bancar și a dobânzii pentru perioada cuprinsă între anii 1992-2015 și suma de 100 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat.

La data de 04 iulie 2016 reclamanta a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat atragerea în proces a Guvernului Republicii Moldova în calitate de copârât și încasarea în mod solidar din contul SA „Banca de Economii” și al Guvernului Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 203 048 de lei, constituită din 2 200 de lei, în calitate de sold al depozitului indexat, 100 848 de lei, cu titlu de dobândă calculată pentru perioada anilor 1994-2015 și 100000 de lei, cu titlul de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 06 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de către Iulia Barbăneagră a fost admisă parțial și au fost încasate din contul SA „Banca de Economii” în beneficiul Iuliei Barbăneagră sumele de 4 lei, cu titlu de depozit bancar și 182,89 de lei, cu titlu de dobândă. A fost încasată din contul SA „Banca de Economii” în beneficiul statului suma de 150 de lei, cu titlu de taxă de stat. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse

apelurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentantă de avocatul Nicolae Buzu și lichidatorul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel și-a motivat concluzia prin faptul că dispozițiile Legii privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii nr. 1530 din 12 decembrie 2002 și a hotărârii Guvernului nr. 79 din 20 februarie 2003 privind indexarea și modul de plată a sumelor indexate pentru depunerile bănești ale cetățenilor în Banca de Economii se aplică cu privire la depunerile realizate pînă la 02 ianuarie 1992, astfel încât acestea sunt inaplicabile prezentei spețe în contextul în care depunerea bănească a fost realizată la 25 aprilie 1992, adică ulterior termenului specificat în cadrul legal și normativ pertinent.

Totodată, instanța de apel a concluzionat că prima instanță corect a aplicat cadrul legal și just a adjudecat suma de 4 lei, echivalentul depozitului efectuat de reclamantă la data de 25 aprilie 1992, cât și suma de 182 de lei 89 bani, cu titlul de dobândă pentru perioada anilor 1993-2015, aferentă sumei depunerii.

La data de 05 aprilie 2018 lichidatorul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea admiterii cerinței de încasare a dobânzii și a taxei de stat și emiterea în această parte a unei noi hotărâri.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate în partea admiterii cerinței de încasarea a sumei de 182,89 de lei, cu titlul de dobândă și a taxei de stat în sumă de 150 de lei, deoarece au fost emise cu încălcarea esențială a normelor de drept material și, anume, a fost interpretată în mod eronat legea.

A susținut că, pentru suma de bani primită ca depozit, banca va achita o dobândă persoanei care a depozitat banii, în conformitate cu prevederile art. 1224 alin. (2) din Codul civil. Părțile sunt libere să stabilească prin acordul lor mărimea dobânzii. Dacă în contract nu va fi nici o înțelegere cu privire la dobândă, în acest caz rata dobânzii se stabilește de fiecare bancă în parte în funcție de depozitul propus. Există cazuri când banca nu va achita dobânda persoanei care a făcut depunere în cazul când în contract va fi inclusă condiția prin care banca se eliberează de la achitarea dobânzii.

A afirmă că, depozitul bancar nu este purtător de dobândă numai în cazul în care părțile convin expres ca banca să nu plătească deponentului dobânda. În acest caz contractul va fi cu titlul gratuit. Caracterul gratuit al depozitului este justificat din punct de vedere economic, mai ales, în cadrul depozitului bancar la vedere, unde caracterul de împrumut acordat băncii se manifestă mai puțin.

A menționat că, contul bancar deschis de către Iulia Barbăneagră a fost un depozit bancar la vedere.

A declarat că, luând în considerare situația creată în sectorul financiar al Republicii Moldova, legată de schimbarea bruscă a cursului valutei naționale în raport cu valuta forte și în scopul atragerii mijloacelor bănești libere ale populației în unitățile SA „Banca de Economii”, la data de 14 decembrie 1998 a fost emisă

dispoziția vicepreședintelui SA „Banca de Economii” nr. 100 cu privire la stabilirea cotelor de dobândă a venitului plătit la depozitele persoanelor fizice în lei, prin care s-a ordonat a fi stabili de la 1 ianuarie 1999 în unitățile SA „Banca de Economii” cotele de dobândă a venitului plătit la depozitele persoanelor fizice, în următoarele mărimi și anume, la depozitele la vedere, la conturile speciale ale indexării anului 1994, dobânda nu se plătește (pct. lit. a)).

A reiterat că, prin prisma art. 4 alin. (1), art. 16 din Legea taxei de stat nr. 1261 din 03 decembrie 1992, administratorii din oficiu și lichidatorii băncilor în acțiunile legate de lichidarea băncilor sînt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești.

La data de 19 aprilie 2018 Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, deoarece au fost emise cu încălcarea esențială a normelor de drept material și, anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și a fost interpretată în mod eronat legea, ceea ce a dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale.

A indicat că, anterior intrării în vigoare a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 200 din 24 noiembrie 1993 cu privire la introducerea monedei naționale în Republica Moldova cu schimbarea mijloacelor bănești la cursul de schimb 1 leu contra 1 000 de cupoane (ruble), Parlamentul Republicii Moldova a constatat că depunătorii Băncii de Economii suportau pierderi considerabile, și la 29 iulie 1994 a adoptat Hotărârea nr. 201 privind indexarea depunerilor populației în instituțiile Băncii de Economii a Moldovei.

A susținut că, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat hotărârea nr. 201, în scopul recuperării pierderilor, suportate de către depunătorii Băncii de Economii a Moldovei ca rezultat al inflației.

A relatat că, reieșind din prevederile pct. 1 și 2 al Hotărârii Parlamentul Republicii Moldova nr. 201 din 29 iulie 1994, Statul în persoana Guvernului Republicii Moldova, fiind obligat să prezinte propuneri privind modul de indexare a celorlalte depuneri ale populației în instituțiile Băncii de Economii, adică depunerile după 02 ianuarie 1992, nu și-a îndeplinit obligațiile sale pozitive, fapt ce a generat un vid al cadrului legal, a condiționat încălcarea dreptului de proprietate a miilor de cetățeni, discriminării diferitor categorii de pensionari, violării principiului securității raporturilor juridice, drepturi prevăzute de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale la art. 6 și 14, art. 1 din Protocolul nr. 1 și art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție.

A afirmat că, neaplicarea analogiei legii la soluționarea litigiului, rezultat din contractul de depozit instituit la 25 aprilie 1992, este discriminatoriu pentru recurentă în raport cu deponenții Băncii de Economii până la 02 ianuarie 1992, or Statul hotărând că urmează să soluționeze modul de indexare a celorlalte depuneri ale populației în instituțiile Băncii de Economii în scopul recuperării pierderilor suportate ca rezultat a

inflației, nu a executat această obligație, iar prin Legea nr. 1530 din 12 decembrie 2002 a abrogat Hotărârea Parlamentului nr. 201 din 29 iulie 1994, stabilind doar obligațiile statului față de cetățenii Republicii Moldova care au avut depuneri bănești în Banca de Economii la situația din 02 ianuarie 1992.

A declarat că, instanța de apel greșit a stabilit că concluziile în cauza Dolneanu contra Moldovei nu sunt aplicabile situației, deoarece în cauza respectivă, Curtea s-a pronunțat asupra art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în aspectul ce ține de achitarea compensației bănești pentru posesorii de depozite în perioada sovietică. În fapt reclamantul a pretins că plata întârziată a compensației, la care el avea dreptul în temeiul hotărârii Parlamentului din 1994, i-a încălcat drepturile lui de proprietate. Curtea a conchis că reclamantul a avut o „speranță legitimă” și, astfel, a avut un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

A indicat că, concluziile instanțelor de judecată privind lipsa vinovăției Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor în furtul mijloacelor bănești, inclusiv a depunerilor pensionarilor de la SA „Banca de Economii”, sunt eronate, deoarece acest fapt se confirmă prin ignorarea concluziilor Parlamentului Republicii Moldova, hotărârilor Guvernului RM, raporturilor KROLL-1 și KROLL-2. B.N.M., falimentării BEM etc.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 23 ianuarie 2018, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la dosar lipsesc.

Astfel, recursurile, declarate la data de 05 aprilie 2018 și 19 aprilie 2018, sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a

considera recursurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Iulia Barbăneagră, reprezentată de avocatul Buzu Nicolae și lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii”, în proces de lichidare, Grigorii Olaru se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic